

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15
☎ +359 (0) 2 915 98 20, ☎ +359 (0) 2 954 95 93, www.bfsa.bg

Приложение към Заповед

№ РД 11-463/19.05.2011г.

И Н С Т Р У К Ц И Я
ЗА
НЯКОИ ЗАБОЛЯВАНИЯ ПРИ ГОВЕДАТА КОИТО СЕ ХАРАКТЕРИЗИРАТ
С НЕРВНИ КЛИНИЧНИ СИМПТОМИ

Май 2011г

I. ПРИОННИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

СПОНГИФОРМНА ЕНЦЕФАЛОПАТИЯ ПО ГОВЕДАТА

Спонгиформната енцефалопатия при говедата (СЕГ) е бавно прогресиращо и винаги летално завършващо заболяване, характеризиращо се с тежки неврологични нарушения и специфични спонгиформни промени в ЦНС. Боледуват животните от двата пола над 2 годишна възраст (най-често между 4 и 6 години). Общоприето е, че заразяването на говедата с агента на СЕГ се осъществява алиментарно чрез включване в дажбите им на месо-костно брашно.

Клинично СЕГ се характеризира с бавно и прогресиращо развиващи се прояви, изразяващи се в три основни симптомокомплекса - промени в "психиката", промени в усещанията и промени в стойката и движенията, както следва:

- Промените в "психиката" се изразяват в страх, промени в темперамента, абнормално поведение, абнормално държане на ушите, нервност при влизане на човек, скърцане със зъби, буйство, трудно обуздаване, мучене, агресивна защита, абнормално движение и държане на ушите назад, усилено близане на носа, скърцане със зъби, игра на езика, пръхтене, повдигната опашка при движение.
- Промените в усещанията включват: хиперестезия, ритане при доене или при обезпокояване в бокса, чести сбивания с други говеда, мятания на главата, притискане или триене на главата в околни предмети.
- Нарушенията в стойката и движенията се проявяват с атаксия, тремор, абнормално, ниско държане на главата, трудно обръщане, падания, скърцане на ставите, затруднения при изкачване, слабост на задницата, абнормално позициониране на задните крайници при лежане, парези, въртене в кръг;
- Други, често срещани клинични прояви са: намаляване на движенията на гърбуха (без намаляване на апетита), брадикардия, загуба на тегло; намаляване на млечността, прогресивно слабеене до пълно изтощение.

II. ВИРУСНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

1. БЯС

Боледуват говеда от всички възрасти. Заболяването обикновено протича от два до шест дни.

Продромална фаза (продължителност от няколко часа до няколко дни) - намален апетит/анорексия/, слабо повишаване на температурата, внезапно намаление на добива на млеко, саливация/чиста и точеща се като конец/, дрезгаво и двуфазно мучене, агресивност/рядко при говедата/, парези или парализи.

Фаза на възбуда - промяна на поведението с раздразнителност, повишена възбудимост, безрезултатни или с малък резултат напъни за уриниране или дефекация, не отказват вода или храна, но гълтането е невъзможно.

Заключителна фаза - парези, парализи, обезводняване/бърза загуба на тегло/, залежаване и опистотонус.

2. АУЕСКИ

Боледуват говеда от всички възрасти. Заразяване при директен или индиректен контакт с прасета/торова постеля, материал, персонал/. Възможно е по въздушен път да се предава заболяването, по-специално при голяма пренаселеност от прасета. Инкубационния период е от три до шест дни. Изходът от заболяването е винаги фатален/ за няколко часа или за шест дни най-много/. Първият клиничен признак е изтечението от носа. Два до три дни по-късно, говедата показват признаци на учестено дишане, обилно слюноотделяне и тимпания. Говедата поемат вода изобилно. Неврологичните признаци се появяват по-късно: Трemor на мускулите и тропане с крака. Говедата лежат и правят непрекъснато опити да станат. Те въртят опашка и показват периоди на възбудимост, последвани от периоди на депресия. Липсва агресивност. Доминиращ клиничен признак е: неукротимия сърбеж на определени места /главата, рамената, крайниците, търбуха/. Заразените животни се опитват да успокоят сърбежа по всякакъв начин: лижейки се, дращейки се, търкайки се, като в резултат се самонараняват.

3. ЗЛОКАЧЕСТВЕНА КАТАРАЛНА ТРЕСКА

Боледуват възрастни животни. Заразяването при говедата е свързано с овцете. Овцете са безсимптомни носители на вируса. Хоризонтално предаване при говедата не е опасно. Инкубационния период е най-малко няколко седмици до няколко месеца. Признаци на синдром на треска и залежаване. Муцуната е покрита с некротични фибринозни налепи. Кръвоносните съдове са препълнени и видими/мукозата е тухлено червена/.

Наблюдават се:

- некротични язвени лезии по храносмилателната и носна мукоза.
- полиаденомегалия
- появилите се кутанни лезии се превръщат в крусти
- диария
- редки и непостоянни нервни признаци: мускулите се групират на снопчета, некоординираност на движението, нистагмус, общо слабеене и отказ от разходка, скърцане със зъби.

5. ИНФЕКЦИОЗЕН РИНОТРАХЕИТ

Обикновено боледуват млади животни. Говежди херпес вирус - 1 е възможна причина за появата на енцефалит при три до осем дневни телета, последвани от фаза на възбудимост, без повишена температура, след което телетата показват депресия придружена със слепота. Наблюдават се дихателни смущения, оздравяването е рядко, обикновено телетата умират три до четири дни след появата на първите клинични симптоми. Изолирането на херпес вирус – 1 от мозъка на говеда над 12 месечна възраст, заподозряни, че са болни от спонгиформна енцефалопатия, опровергава заболяването. Говеждия херпес вирус - 5 причинява енцефалити при телета над 10 месечна възраст. Заболяването се наблюдава рядко в Европа.

II. БАКТЕРИАЛНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

1. ЛИСТЕРИОЗА

Проявява се при възрастни животни. Най-често през зимата и пролетта. Характерни са аборти, мастити, септицемия при телетата. Температурата е над 40 градуса.

Клиничните признаци са обикновено едностранни.

- Парализа на лицевия нерв:
 - падане /птозис/ на ухото, горния или долния клепач
 - присъствие на храна в единия край на устата
 - едностранно изтичане на слюнка /птиализъм/
- Парализа на тригеминалния нерв:
 - фасциална хипоалгезия/слаб или никакъв отговор на дразнение/
- Парализа на вестибуларния нерв:
 - главата е наклонена на една страна
 - животното се движи ротационно/винаги в една и съща посока/
- Едностранна парализа /засегната е едната хемисфера/.

Заклучителна фаза: декубитуси в гръдната област и непрекъснати ротационни движения около мястото за лежане.

Добри лечебни резултати при ранна диагноза с антибиотици /пеницилин или тетрациклин/.

2. ТЕТАНУС

Боледуват животни от всички възрасти. Почвена инфекция. Анамнеза - при наранявания, обезроговяване, хирургически интервенции, задържане на плацентата. Причинителя се размножава в ерозираната мукоза или дълбоко или покрива раните/анаеробно състояние/. Инкубационен период: една до три седмици, но по някога и по-голям.

Наблюдава се:

- обща мускулна скованост /двустрани спастични парализи/
- влошено чувство за хранене и пиене на вода,
- треперене,
- изпадане на третия клепач,
- скованост, ушите са дръпнати назад,
- изпъване на главата и врата,
- постоянно вдигната опашка,
- тимпания/не постоянна/
- липсва тенденция за лягане на животното /магаре за рязане на дърва/.
- Повишена чувствителност при шум, светлина и допир.
- Едностранни декубитуси в заключителната фаза на заболяването:спастично опъване на крайниците

3. БОТУЛИЗЪМ

Боледуват животни от всички възрасти. Причинителя на заболяването се размножава в гниещи животински материи /трупове на животни/. Възможно е размножаване на причинителя в тревен силаж и по - специално, когато РН на средата е алкална и има анаеробни условия.

Характерни са слаби, прогресивни мускулни парализи:

- *класическа форма*
 - ушите и горния клепач са увиснали
 - устата се отваря лесно и езика е провиснал
 - дисфагия/храна, вода/
 - миоза
- *не класическа форма*
 - опашката е увиснала
 - липсва анална контракция при ректален допир
 - неустойчивост, препъваща се походка
 - пареза на задните крайници
 - Абдоминално дишане в заключителната фаза.

Смърт за няколко дни.

4. МЕНИНГИТ И ЕНЦЕФАЛИТ

Боледуват обикновено млади животни. Заболяването протича с висока температура. Акутният менингит винаги се съпровожда с енцефалит. Характерни са:

- психическа промяна: повишена чувствителност
- променена чувствителност: повишена чувствителност към светлина, шум, допир
- двигателна промяна: клонични спазми, скованост, нистагмус, тризмус/тонично контрахиране на дъвкателната мускулатура/, миозис/стесняване на зениците/, риктус, скърцане със зъби, дъвчене, опистотонус/извиване на главата назад
- депресия /неподвижност, безразличие, сънливост/.
- промяна в чувствителността: повишена чувствителност към светлина, шум, допир
- двигателни промени: препъваща походка, парези/парализи
- загуба на нервно-вегетативните функции /невъздържаност/

5. СИНУЗИТ

- боледуват животни от всички възрасти
- възниква поради близост на тъканите, вследствие на обезроговяване или след чупене на рог или зъби
- треска
- депресия

- единия или и двата клепача са подути и увиснали
- впоследствие може да се получи абсцес

6. ОТИТ

- боледуват млади животни
- треска и депресия
- ротация на главата надолу или нагоре на тази страна на която е засегнато ухото
- тенденция за въртене на главата кръгово при страната, където е засегнато ухото

7. ЕНТЕРОТОКСЕМИЯ

- боледуват бозаещи телета, говеда за угояване
- смърт, без видими клинични признаци
- при субакутна форма:
 - саливация, колики
 - констипация/диарорея/
 - декубитус, педално движение
 - опистотонус и кома

III. ПАРАЗИТНИ ПРИЧИНИТЕЛИ

1. ХИПОДЕРМОЗА

- боледуват животни от всички възрасти
- скованост,
- нестабилна походка,
- парализи

2. КОКЦИДИОЗА - НЕРВНА ФОРМА

- боледуват млади животни
- възниква по-често през дъждовни лета
- при оборно гледани животни неврологичната форма се среща рядко
- вонящи, слизести, кървави фекалии
- мускулен тремор
- нистагмус
- повишена чувствителност
- декубитуси и конвулсии
- опистотонус

3. БАБЕЗЙОЗА

- боледуват възрастни животни

- боледуват животни в определени райони, което е свързано с присъствие на кърлежи, особен вид растителност/храстовидна/вертикална трансмисия при поколението кърлежи
- Сезонна връзка -през топлата част от годината
- Следните три клинични симптома са характерни:
 - висока температура до 42 градуса
 - хемолитична жълтеница
 - хемуглобинури
- Тежка депресия
- Остро спадане на млеконадоя
- Анемия
- Неврологичните промени се дължат на аноксия, а когато са хронични на чернодробна кома:
 - скърцане със зъби
 - двигателна дискоординация, атаксия
 - конвулсии и кома

4. НЕВРОЛОГИЧНА ФОРМА НА ТОКСОПЛАЗМОЗА

- енцефалити и пневмония:
- повишаване на температурата
- диспноие
- атаксия
- повишена чувствителност, последвана от летаргия

IV. БОЛЕСТИ НА НАРУШЕНАТА ОБМЯНА

1. КОМА ПУЕРПЕРАЛИС - боледуват млечни крави, заболяването най-често се появява през пълвата седмица след раждането. три стадия на развитие на заболяването са описани:

- Първи стадий
 - животните не могат да станат при опитите си за ставане.
 - вимето е опънато, липсва мастит
 - повишена чувствителност, може да се наблюдават тетанични спазми
- Втори стадий - наблюдават се декубитуси по задницата, а главата на говедото се държи към хълбока.
 - анорексия, атония на търбуха и липса на дефекация
 - последвана от схващане на крайниците и намаляване на рефлексите
 - погледът е унил и зениците са разширени
- Трети стадий - декубитуси и по страничните части, кома и смърт

Третирането с калциеви препарати в първоначалната фаза, обикновено дава добри резултати

2. ХИПОМАГНЕЗЕМИЯ /ТРЕВНА ТЕТАНИЯ/

Боледуват предимно юници и крави и по-специално лактираци и високо продуктивни крави по време назасухостойния период или след продължителен транспорт или стрес. Заболяването се наблюдава по- често през пролетта и есента, когато животните консумират млада трева или трева която е наторявана с голямо количество тор

- очите са изпъкнали, скърцане със зъбите
- възбудимост, повишена чувствителност, движение на ушите назад
- мускулните влакна са на снопове, тетания
- непостоянно повишаване на температурата /наблюдава се по време на криза/
- внезапна смърт или конвулсии

Третирането с магнезиеви препарати не винаги е успешно

3. АЦЕТОНЕМИЯ

Боледуват дойни крави обикновено когато лактацията достигне своя връх Първично се получава когато енергийния баланс на животното е негативен. Вторично, когато апетитът на животното е намален, вследствие заболяване/куцота, мастит, атония на търбуха

Клиника: Намаляване добива на мляко, първоначално апетита е капризен/неохота към концентрат и силаж/, последвано от загуба на тегло, липсва температура Нервните симптоми се появяват по-късно и са временни:

- непрекъснато лижене, дъвчене и саливация
- липса на координация, движение в кръг, бутане към стена
- понякога тремор, тетания

Откриват се кетониви тела в урината, млякото и кръвта. От засегнатите животни 80% се възстановяват.

4. УРЕМИЯ

Боледуват животни от всички възрасти. Дължи се на недостатъчност на бъбреците или при тяхно остро или хронично възпаление Температурата е нормална или повишена, ако заболяването е причинено от възпалителни процеси. Наблюдава се дехидратация, анорексия, слабост, тахипное и тахикардия. Нервните признаци се изразяват в депресия, тремор на мускулите, постоянно тъпчене с крака.

5. АКУТНА АЦИДОЗА НА ТЪРБУХА

Боледуват животни от всички възрасти. Важни за анамнезата са животни на свободно отглеждане, които консумират повишено количество храни, съдържащи нишесте и захар /плодове, житни растения, цвекло, моркови, цикория, картофи/ или при грешки в изхранването с концентрирани фуражи.

Клинични признаци:

- анорексия, слабост, умора, депресия
- хиперпноие, тахикардия
- атония на търбуха /тимпания/ с втечняване на съдържанието му
- диария /пожълтели пенещи се фекални маси, дехидратация
- тремор, залитаща походка
- декубитуси по задните част
-

6. ХЕПАТОЗИС

Боледуват животни от всички възрасти. Неврологичните признаци се предизвикват от нарушения в чернодробната дейност, вследствие на увреждане от токсини или от паразити.

Клинични признаци:

- апатия, депресия, летаргия
- промяна в поведението на животните - халюцинации, пристъпи на ярост
- конвулсии и кома

7. ЛИПСА НА ВИТАМИН - "А"

Боледуват предимно млади животни. В началния етап се наблюдава намаляване на зрението по време на здрачаване. Характерни са изчезване на клепачния и зеничен рефлекс. Много често се констатира неврологични признаци - конвулсии, последвани от парализи.

8. ЛИПСА НА ВИТАМИН - "Е"

Обикновено мускулната дистрофия засяга млади животни, но може да се наблюдава и при по-възрастни. Наблюдават се спастични парези.